№ 33 თებერვალი 12, კვირა 1889 თებერვალი 12. კვირა № 33

გაზეთი ღირს

თოვე	მან.	კ.	თოვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და ყოველ განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიეგზავნოთ: თბილისს რედაქციას ფრეილინის ქუჩა, ბასტამოგის სახლი, № 5, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიას სათავად-აზნაურთა ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1889 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1889

„ივერია“

გამოვა 1889 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ვისაც ჯერ დაიკვეთოს გაზეთი 1889 წლისათვის, მივმართოს:

ტფილისში: ა) თვითონ რედაქციას, ფრეილინის ქუჩა, სახლი ბასტამოგისა, № 5; ბ) „წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიას (სასახლის ქუჩა, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარაულის გალერეაში).

ქუთაისში: ეარლამ ჭილაძის წიგნის მაღაზიას.

ხონში: ნესტორ წერეთლის წიგნის მაღაზიას.

ბათუმში: მ. ნათაძეს.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის აღრესით:

Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პროგრამა გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

პარასკევს, 17 თებერვალს,

ტფილისის „კრუჟოკის“ დარბაზში

დანიშნულია

გ ა ლ ი

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების სასარგებლოდ.

ბადი დაწყება საღამოს 9 საათზედ.

ქალებს შეუძლიანთ გულ-ამოჯრილ კაბებითაც მობრძანდნენ.

ფასი ბადეთისა 2 მანეთი.

ბილეთები ისყიდება სტ. ჩარახჩიანოვის მაღაზიაში, რენიეს საკონდიტეროში და „კრუჟოკის“ შეიცარეთან. (4—1)

ქართული თეატრი

კვირას, 12 თებერვალს

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება:

ახალი პიესა პირველად:

I

ჟერ თავი და თავი

კომედია 3 მოქ. დაბაშისა, ფრანგულიდამ გადმოკეთებული კნ. ან. თუმანიშვილის მიერ.

II

ახირებულია

ოდეიელი 1 მოქმედ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

დასაწყისი 7½ საათზე.

რედაქციისაგან

რედაქციას ხშირად მოსდის ბარათები და ითხოვენ გაზეთის დაკვეთისათვის რამდენი ფული უნდა გამოგზავნოთ, მოგვწერეთო. რედაქცია ამისათვის მიწერ-მოწერას ვერას გზით ვერ იკისრებს და არაევითარი საჭიროობაც არ მოითხოვს, რადგანაც პირობა გაზეთის დაკვეთისა უკვე გამოცხადებულია და ყოველ დღე იბეჭდება გაზეთის სათაველში და ზოგჯერ ცალკეც გაზეთის ერცელ განცხადებაში. დამწერნი გაზეთში დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებისაც ითხოვენ ხოლმე ეაცნობოთ ცალკე ბარათით, რატომ არა ვბეჭდავთ მათ მიერ გამოგზავნილს წერილებსა. ვერა რედაქცია ვერ იკისრებს ამის თაობაზედ მიწერ-მოწერის გამართვასა, იმიტომ, რომ რედაქცია ამ მიწერ-მოწერას მოუნდებოდა. ამიტომაც ჩვენს განცხადებაში ჩართულია, რომ გამოგზავნილ წერილების გამო არაევითარს მიწერ-მოწერაში არ შვედა რედაქციაო.

ცალკე ეაცხადებთ ყოველს ამას საყოველთაო საცნობელად.

ტფილისი, 11 თებერვალი

ჩვენ არა ერთხელ გვითქვამს, რომ ევროპის ეხლანდელი შინაგანი მდგომარეობა მეტად გამწვავებულია, ამის გამო ყველანი სცდილობენ შინაური საქმე რიგიანად მოაწყონ და მოჭმართონ და ამიტომაც დღეს ზოგიერთს სახელმწიფოს საქმე ისე გახდომია, რომ ამ მხრით თავს როგორმე უნდა უშველოს.

საფრანგეთში თავი იჩინა ბულანჟობამ და ლამის ერთი კი ვი-ვგლახი ასტეხოს შინვე და ერთისა და იმავე ქვეყნის შვილნი ერთმანეთს დაატეხოს. გაუსინჯეთ გული ამ ბულანჟობას, ის მრავალ გვარი ნაჭუჭები შემოაცალეთ და დაინახავთ, რომ მიზეზი მისის მოვლენისა და მერე გაძლიერებისა მარტო ის არის, რომ ერს ვედარ აუტანია დღევანდელი ყოფა. სიმძიმემ დღევანდელის დდისამ შეჭნუთა ქვეყანა, არაქთი გამოაცალა და რად გვიკვირს, რომ პირველ ჩხავანა კატას, რომელსაც-კი შეხვდა, ჩაავლო ხელი, აბა თაგს ეს დაგვიშერსო. აქ მთელს დღევანდელს აშლილობაში, ამ მინისტრების გადაყენ-გადმოყენებაში მარტო ერთი თავი და თავი მიზეზია, ერი თოფიარაღიის ჭერით დაალაული და დამძიმებული, ხვალინდელის განსაცდელის შიშით ხელფეხ-შეკრული, ვეღარ იტანს დღევანდელს ყოფას და იძახის,—ოდონდ ეს ყოფა-კი ნუდარ იქნება და სხვა რაც უნდა მოგვივდესო, უარესი არ იქნებაო.

ამავე ყოფაშია იტალია. ეხლანდელი აშლილობა მუშებისა, რომელმაც მთელი ეს ქვეყანა ასე ძლიერ შეაფუცხუნა, იმავ სათავიდამ მოდის, იმავ მიზეზით არის მოგვლინებული. ერი გაადატაკა ამ შეთოფ-იარაღებამ, დღე და დღე მატულობს ხარჯი მხედრობის შესანასაკად და გასაძლიერებლად, ლუკმა-პურის ილაჯი გაუშუდა ერსა.

ამისთანავე დღე ადგა თითონ ძალევა-მოსილსა და გათამამებულს გერმანიასაც. ეს ეგრედწოდებული „თავისუფლად მსჯელთა“ დასი რომ ასე გაცხარებულად ზედ-მიესევა თ. ბისმარკს და მოსვენებას არ აძლევს,—რის ნიშანია? ბა შიგ გულში ჩაჭნედეთ ამ დასის დადადსა, თუ იმავე მიზეზთან არ მიხვიდეთ. ეს მიზეზი დღეს გერმანიაში ისეთი ძალიერია, რომ ლამის შეარეოოს აქამდე შეურყეველი ციხე-სიმაგრე თ. ბისმარკის ავტორიტეტობისა და სხვისთვის დაათმობინოს ბურთი და მოეედანი. არ ვიცით, ხსენებული დასი ამით მოიგებს რასმე, ან წინ წასწევს თავის საქმეს თუ არა, მაგრამ ეს-კი ამკარაა, რომ ამ მხრით რაიმე ცვლილება ცოტად თუ ბევრად გულს მოჭეფხანს.

ავსტრია-ვენგრიაში, მართალია, ჯერ ამ მიზეზს ისე აშკარად არ გამოუჩენია თავი, როგორც, მაგალითებრ, საფრანგეთსა და იტალიაში, მაგრამ დღევანდელმა მიმართულებამ პოლიტიკისამ აქაც მოუგლინა დიდ-ძალი ნადგეული ამ ქვეყნის სვე-ბედის გამგებელთა. აქაური მთავრობა გერმანიის პოლიტიკამ იძულებულ გაჭნადა ვენგერთა პალატამი შეიტანა ახალი სამხედრო კანონ-პროექტი. აპილეპილდა ამაზედ მთელი ვენგრია და საქმე იქამდე გამწვავდა, რომ თუ მთავრობამ ერა დაუთმო-რა, ლამის ერთი ნახევარი ავსტრი-ვენგრიის იმპერიისა შეოჩეს დაეკარსნა. ეს აშლილობა, მართალია, გამოწვეულია ეროვნობის სახელითა, მაგრამ დღეს მაინც დიდი მინაგანი სატკივარია და დიდად სანაღვლელია, რომ წამალი რამ დაედოს.

ინგლისის ერიც ჯერ არ უჩინია თავის ცხოვრების სიმძიმე, თუმცა ეს სახელმწიფოც დიდს სამხედრო მზადებაშია და მხედრობის გაძლიერების ფიქრში. ხოლო აქ თავისი დიდის ხნის ძძიმე სატკივარია და ეგ სატკივარი ირლანდიის საქმეა. ეს საქმე ისეთია, რომ ინგლისს გაბედულად ევროპის პოლიტიკაში მონაწილეობას ვერ მიადებინებს. გარდა ამისა დღეს ინგლისის თვალი შორს ქვეყანაზეა მიქცეული. ავღანისტანში რადაც მოძრაობაა და მინამ აქ საქმე თავის კვალში ხელ-ახლიად არ ჩასდგება, ინგლისი სხვა საქმისათვის ბევრს ვერას მოიცლის.

ამ სახით ვხედავთ, რომ დღევანდელს დღეს თითოეულს დიდს სახელმწიფოს თავისი საკუთარი სატკივარი აქვს აჩენილი და იმოდენად დიდი სატკივარი და დაუნანებელად მოსარჩენი, რომ, თუ არ ტკივილურესი რამ მიზეზი, საგარეო საქმეთათვის ხელს არაგის განძრევინებს, ანუ, უკიდ ვსთქვათ, დიდის ომისათვის არავის არ გამოამეტრებს თავსა. არ ვიცით, იქნება ამ სატკივრების თესლი თითონ დიპლომატიისაგან არის აქა-იქ ოსტატურად გადაყრილი. ეხლანდელ დროში ყველაფერი დასაჯერებელია და შემძლებელს კაცს სად არ მიუწვდება ხელი. ხოლო საქმე უკელგან ასეა და აი ამას უნდა მიეწეროს, ჩვენის ფიქრით, ის ამბავი, რომ დღეს ომის ატეხის ხმები სრულად მიმწყდარია. ისე გაურუმდნენ დღეს ომს, თითქო ყოველივე მიზეზი ომისა თავიდამ მოშორებიდეს ევროპას და იგი დღეს არა ჭკვდეს თივას, რომელშიაც ცეცხლია დამალული. სხვა რომ არა იყოს-რა, ეს ხომ ვიცით, რომ გერმანია უოშრად ვერ გადარჩება. ამაში ეჭვი არავის უნდა ჭქონდეს. საქმე ამისთანა დროისა და გარემოების ხელში ჩაგდებაა, რომ გერმანიისათვის გამბარჯვება უეჭველი იყოს ცოტად, თუ ბევრად. ამ დროისა და გარემოების მოლოდინშია დღეს გერმანია და ომის ცდაში, რომ ეს დრო და გარემოება მოიმზადოს.

ეს ამბავიც საკმარისია, რომ დღევანდელს მიუყრეულს ყოფას ევროპისას კაცმა სანდო თვალით არ უყუროს.

ახალი ამბავი

*** ამ რამდენისამე ხნის წინად ბ-ნმა არტურ ლეისტმა დაიწყო თარგმნა გერმანულად „ეეფხის-ტყაოსნისა“. წინასიტყვაობა და პირველი კარი პოემისა დაბეჭდილი იყო კიდეც სტალინსკის მიერ, რომელმაც ზარშან შემოდგომაზე დაბეჭდა ერთ წიგნად რუსული, ფრანგული, გერმანული და სომხური თარგმანი „ეეფხის-ტყაოსნისა“ დასაწყისისა. ბ-ნი ლეისტი მას უკან განაგრძობს თარგმნას და ღღეს უკვე 1300 ტაეპამდე გაუთავებია და დარჩენია გადასათარგმნელად მხოლოდ 300 ტაეპი კიდეე.

*** ეხინეალს ქვემოდ, სულ ორსამ ვერსზე, არის სოფელი ზემო-ნიქოზი. ამ სოფელში შესანიშნავი ძველი ტაძარია აგებული ჩვენის პირველ მოწამის რაოდენის სახელობაზედ მეხუთე საუკუნეში, მეფე ეახტანგ გორგასლანის დროს. ტაძარი სიძველისა გამო ინგრევა და იმუსრება. ღღეს საქართველოს ეგზარხოსის პალადის ნებაართვით განუზრახავთ ამ შესანიშნავის ძველის ტაძრის განახლება და დაცვა საშეილაშვილოდ. შემდგარა კიდეც კომიტეტი ტაძრის განსახლებლად და შეწირულებათა მისაღებად. კომიტეტის წევრებად არიან დანიშნულნი გორის მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი, გორის სასულიერო სასწავლებლის ინსპექტორი და სოფელ ზემო ნიქოზის მღვდელი. კომიტეტს დაუბეჭდვინებია წერილები და მიუმართნია ყველასათვის შეეწიოს კომიტეტს და შესწიროს ეისაც რამდენი შეუძლიან ამ კეთილს საქმეს. კომიტეტს იმედი აქვს, რომ შეწირულება საკმაოდ შეგროვდება და ამით დაიცავს შემუსრვისა და დანგრეევისაგან საქართველოს ეკკლესიისა და წარსულის ისტორიის დიდებულს ძეგლს.

*** ღღეს დილით, 12 თებერვალს, ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკში დანიშნულია კრება ბაღების პატრონთა, რომელმაც უნდა განიხილოს და შეიმუშავოს პროექტი წესდებისა ხილისა და ბოსტნეულობის ყიდვის რიგიანად მოწყობისათვის ტფილისში.

*** ფოთი: ამ მოკლე ხანში აქ განზრახავ აქვთ გამართონ ქართული წარმოდგენა. შემოსავალი ამ წარმოდგენისა დანიშნულია იმ ღარიბ შეგირდთა სასარგებლოდ, რომელთაც სწავლის ფული ეერ გადუხდიათ. ამ წარმოდგენაში მონაწილეობას მიიღებენ აქაური მასწავლებელნი, რომელთაც არა ერთხელ გუმართავთ წარმოდგენა საქელ მოქმედო აზრით და საზოგადოების მადლობაც დაუმსახურებიათ.

ამ მასწავლებლებმა ერთი წარმოდგენა ამას წინად გამართეს. წარმოდგენამ რიგიანად ჩაიარა. განსაკუთრებულის მადლობის ღირსია აქაურის საქალებო სკოლის გამგებელი ბ-ნი გ. გ—ძე.

*** ოზურგეთი: მთელი გურია ავაზაკებზე ლაპარაკობს. ავაზაკებიც, თითქო ალალმა დაჰფრინდაო, მიიფანტნენ აქეთ-იქით, მეტი რა ღონე აქვსთ აქაურს თავ-გასულს ავაზაკებს, რომ თავიანთ ქერქში არ მოიისვენონ,—იმ გზებზე, სადაც ისინი წინათ ნაეარდობდნენ, ეხლა ყარაულები სდგანან. მაგალითად, ოზურგეთიდამ ნატანების რკინის გზის სადგურამდე იმდენი ყარაულია დაყენებული, რამდენიც ვერსია. მოდი ახლა და უშიშრად ნუ წაეა-წამოეა ხალხი ნატანების გზით! განა არა: აი ამისი საბუთიც: მეეტლეები ცალ-ცალკე ვერ ჰბედავენ ოზურგეთიდამ წასვლას ნატანების სადგურზე: ყველა ერთად მიდის. ესთქვათ გეჩქარებათ,—რამდენიც უნდა დაეალო მეეტლეს, ცხენებს ვერ გაჩქარებინებთ, ნამეტურ მაშინ, როცა სხვა მეეტლეებზე წინ მიდის. „აგი-და თავი ხო არ მომმუღლებია! ერთხელ, ორხელ გადურჩი ტყვეიას და მესამედ ძალათ მოვაკვლეეთო ფავი?!“ გეუბნება ამის პასუხად მეეტლე და კიბოსავით უკან იწევს, თავის ამხანაგებისკენ.

*** იქადამეკ: კერძოდ ჩვენი ოზურგეთი ისე ავაზაკებისაგან არ არის შე-

წუხებული, როგორც პაწაწკინტელა „ბაზრის წყალისაგან!“ ეს წყალი ქალაქს შუაზე ჩაუდის და ისე დაგვალული და დღე-ნაკლეკი, რომ, როცა წვიმა არ მოდის, ქათამიც-კი ვერ ისვენებს შიგ ფეხებს, აი: ესეც გათამამებულა და ყოველ-წლიე ცხოვრებას უმწარებს ოზურგეთს. ოზურგეთლები იობისებურის მოთმინებით ვიტანთ მარად და მარად ბაზრის წყლის გიჟმაჟობას, თითქო ასე უღონონი ვიყვნეთ მის წინაშე. გაწვიმდება თუ არა, ეს წყალი ქალაქის თავში გადმოვლება თავისს პატარ ბრეგს და მოედება მთელს ოზურგეთს. სანამ ცა არ გაუღიმებს ოზურგეთლებს და არ შესწყდება წვიმები, მანამ ქალაქში შესვლა-გამოსვლა გაძნელებულია. ნაკეთი ქუჩებზე სატარებლად ჯერ არ გაგვიმართავს. ამის შემდეგ რა გასაკვირველია, რომ ამ ულინარი ავიზაკები ვერ დაიმორჩილონ, როდესაც თითონ ქალაქს ვერ დაუცავს თავი ბაზრის წყლისაგან. სულ ცოტა მუშაობაა საჭირო, რომ ამ წყლის ერთი ცალფიც არ გადმოვიდეს ქუჩებისაკენ. ოზორგეთლებზე ახია ბაზრის წყლისაგან ყოველ-წლიე აკლება და მანაც სთელოს მათი კარ-მიდამო და ქუჩები, რა დრამდისაც გული ერჩოდეს. მხოლოდ საკოდაია აქ მოსწავლე ახალგაზდობა, რომელიც ჩვენის დაუდეგრობის მსხვერპლი ჰხდება. მოსწავლე ბალღები, რომელნიც შვიდი-რვა ვერსის მანძილზე სცხოვრებენ ქალაქიდამ, გულ-ქვა ბაზრის წყალს ზშირად დაუბრუნებია შინისაკენ და ამ გვარად მოუცდენია იგინი სწავლას. ორი მესამედი თითქმის აქაურ მოსწავლეთა სოფლებში სცხოვრებს. სწორედ საკოდაია სანახავია აქაური სკოლაში მიმავალი ყმაწვილი! იგი მბეჟუული, ფერ-დაკარგული ციებისაგან და თავიდამ-ფეხებამდე დასვეროლებული (აქ ზშირად ძალიან სწვიმს) მეტუნცულეს სკოლისაკენ. «სცაფ და მთელი ტანით ძაგძაგებს», მაგრამ სკოლისაკენ მაინც ეჩრის გული, თუ ბაზრის წყალმა არ გამოაბრუნა უკან. აქ შეგირდების უმეტესობამ საზამთრო ტანსაცმელი რა არის, არ იცის. მათი საცმელი ეს არის: თხეული საზაფხულო პერანგი (ბლუზა), ესეც დაცრეცილი და დაგლეჯილი; შარვალიც ამ გვარი; თავზე, ქუდის ნაცვლად, მიტკალის ყაბალახი და ფეხებზე—წუღები, საიდამაც ფეხის თითები ზშირად გამოიცქირება. ამ გვარი არა-სანატრელი ყოფაც საკმაოა, რომ ბაზრის წყალმაც არ ჩაუშალამს მათ სიცოცხლე. აქაურის სასულიერო სკოლის მმართველობას, როგორც გადმოგვცეს, არა ერთჯერ მიუმართავს პ—სათვის, რომ ამ უკანასკნელმა განკარგულება მოახდინოს, რათა დაბრკოლება არ ეძლეოდეს შეგირდებს წყლისაგანაო, მაგრამ ეს საჩივარი ბაზრის წყალზე ყოველთვის უყურადღებოდ დაუგდიათ.

◆◆

მთავროგის განაკარგულებანი

10 თებერვალი 1889 წ.

დათხოვნილ იქმნა თანამდებობისაგან, თავისისაგე თხოვნის თანახმად, დუშეთის მაზრის თავად-აზნაურობის წინამძღოლი, პრაპორშჩიკი თავადი ერისთავი.

◆◆

დაბა ᲓᲐᲠᲑᲔᲚᲘ

(მოწერილი ამბავი)

საჩხერე. წრეევნდელისთანავ ცუდი წელიწადი საჩხერის მაზრას დიდი ხანია არ უნახავს. არიან მოხუცებულნი საჩოც-და-თხუთმეტისა და ოთხმოციისაც, რომელნიც ამბობენ, რომ ასე ადრე ზამთარს და ასეთს მშრალ ზამთარს, რომ ასეთი დამამცირებელი რამ თვისება არ ეკიანებოდეს არავისაგან და იყოს ყველასთვის საყვარელი მეზობელი და თავ-მოსაწონებელი წესიერი.

ჯერ მარტო ამ მხრივ დიდად საინტერესოა ჩვენთვის განათლება და გაპატიოსნება ჩვენის მეზობლებისა. რას მიბრძანებენ, ბატონებო, მარტო ის რად გვეღირება, რომ მეზობლებისაგან არავითარი შიში აღარ გვექნება და სრულიად დარწმუნებულნი, დახათრიჯამებულნი ვიქნებით, რომ ჩვენს ლუკმას, ჩვენს ოფლსა და სისხლს აღარ გამოაუჩნდება მტაცებელი სეგი ანუ ძერა და მშრალზე აღარაიან დაგვსვამს!..

მეორე სიკეთეკა სპირს ჩვენის მეზობლების განათლებას. „ხარი ხართან დააბი, ან ზნეს იცვლის, ან ფერსაო“, ნათქვამია. რაც უფრო რიგიანსა და მართებულს მეზობელს გარგუნებს ბედი, მით შენც უფრო და უფრო გაგიტკბება და გაგიჯდება მართებულობაცა და რიგიანობაც. ამ სახით, სხვისი სიკეთე მომასწავებელია იმისი, რომ ადრე თუ გვიან თვით შენც გაფაქიზდები ზნეობრივ და გაახელ გონების თვალს, მეზობლები გასწავლიან, რომ სასწორი კაცს გაუჭრენია სისწორისათვის და არა მოსატყუებელ იარაღად, რომ არშინი ისეთი ზომაა, რომლითაც სწორეთ თექ�მეტ-თექვსმეტი გოჯი უნდა აიღო, არც მეტი და არც ნაკლები, და სხვანი.

ამიტომაც არის, რომ ჩვენ ყოველთვის სიხარულითა და თანაგრძნობით აღვიფსებით ხოლმე, როდესაც-კი ჩვენამდე მოაღწევს ხმა სომხების სიკეთისა. ღმერთმა ჰბძანოს, რომ ჩვენი მეზობლები სულ ერთიან დასდგომოდნენ გზას განათლებისას, პატიოსნებისას, მართებულობისას და თვის სიცოცხლეში არ აეხვეოდნოთ ამ გზა სათვის, რადგან მარტო აქ არის ნამდვილი ძალა ხალხთა წარმატებისა...

**

მაგრამ... ოჰ, ჩემო მკითხველო, რა კარგი იქნებოდა, რომ არც ერთს რიგიანს საქმეს არ აეკიანატებოდეს ხოლმე ეს სძაგელი „მაგრამ“!.. უბედურება ის არის, რომ თითო საკეთილო საქმეს არ ასცდება ხოლმე თავისი ჩიმიშკიანცი, რომელიც ჩაციდება ასეთს საქმეს და უთუოდ სიკეთეს სიაეკაცედ გამოიყვანს. საკოდავ „მურჯსაც“ სწორედ ეს დღე დადგომია. ჯერ ჟურნალის წამწამიც ვერ მოუწმენდია რიგიანად, რომ გაახილოს თვალი და დაინახოს ქვეყნიერობა, შეიტყოს ან აი, ან კარგი, და ამდგარა ბ-ნი ჩიმიშკიანცი და უნდა, რომ სულ ერთიანად დაუხშოს ამ უსუსურს ჟურნალს თვალის სინათლე, ეს საუკეთესო ღვთაებური ნიჭი. აბა ამაზე იტყვიან სწორეთ, აი:

უგნურ მოკეთეს იგი სჯობს
ჭკვათა-მეოფელი მტერია—
უგნური რასაც გიმოყვრობს,
ვით ბზე-ნარეკი მტკვრია.

მართლაც, ბზე ნარეკი მტვერი აეკენებინა ბ-ნმა ჩიმიშკიანცმა უსუსურს „მურჯსა“ და წამოარახუნებინა უადგილო „იწილო-ბიწილო“, „ისირო, იგნო ხომ არ წაგნო“, წამოარახუნებინა ალბად იმიტომ, რომ „მურჯისთვის“ მუნჯობა არაფის არ შეეწამებინა. მაგრამ საქმე ის არის, რომ განა ვისაც მუნჯობა არ ეკიჟინება, ყველა უთუოდ ჭკეთა-მყოფელი და მართებულია? სულაც არა, თქვენმა მზემ. თვით „მურჯიევ“ ამის წინააღმდეგ მაგალითად გახადა ბ-ნმა ჩიმიშკიანცმა. დარწმუნებული ვარ, „მურჯი“ რომ მუნჯად დარჩომილიყო, ამ ხელად უფრო უკეთესი სანახავი იქნებოდა.

მართლაც, ალბად ძალიან დაბალი ღობე ჭოგნებია ბ-ნ ჩიმიშკიანცს, რომ საღერღელი აჰშლია და ზედ გადახტომა გაუბედნია. ბარაქალა მაგ მოულოდნელს გულადობას! ქართველები ბაქიები ხართ და ჩვენი «პეპო» დაიჩემეთო. ნაცალი თუ გინდათ, სწორეთ ასეთი უნდა, აი! ქართველებს დასწამოს ეინმემ სხვის ჯუთვნიდგენის დაჩემებს!

ან ძალიან ჭკვიანი კაცი უნდა იყოს ბ-ნი ჩიმიშკიანცი, როდესაც ამას ამბობს, ან ცოტა მწყრალად უნდა ბძანდებოდეს იმ ნოვთან, რომლითაც უზენაესმა საზღვარი დასდო ტუტეთა და მეტყველთა შორის. აქ ორში ერთი უნდა იყოს, სხვა არაფერი არა იგულისხმება-რა. დიდი ჭკვიანობა იმაში იხატება, რომ თუ ბ-ნი ჩიმიშკიანცი განძრახ გვდებს ასეთს ბრალს, მაშასადამე ჰსურს ბრძნულად მოიქცეს და აგვიტეხოს დაეა წყალ-გალმა, რომ გამოღმა მაინც თითონ დარჩეს. თუ მართლა ეს არის განზრახვა ბ-ნ ჩიმიშკიანცისა, მაშინ ყველას ნება აქვს თავზე ხელი გადუსვას და ქება-დიდება უთხრას, თუნდა ასეთი: „ვა, ვა, რა გოგრის პატრონი ყოფილა ბ-ნი ჩიმიშკიანცი! ეა, რას ამბობთ, ჭკუა ეედარა სტეეია თავში და სულ გარეთ იწვესო!“

მაგრამ, თქვენი მტერი იყოს, რა დღეშიაც ბ-ნ ჩიმიშკიანცის ნიჭიერება იქნება, უკეთუ ეს კაცი გულ-წრფელად ჰხელადებს „მურჯის“ პირით თავის საყვედურებსა და ვაი ვაგლახს. ქართველ კაცს თავისი საკუთარებაც ვერ დაუჩემებია და განა იფიქრებს ეინშე, რომ სხვისას დაებატრონებიან! ბ-ნ ჩიმიშკიანცის თვალები ჰხედავს ასეთს თვისებას ქართველისას მას აქვთ, რაც-კი ეს საკვირველი პატრონი გასაშტერებელის თვალებისა გამოცოცებული ქვეყანაზედ და სწორეთ გასაოცებელია, აქამდის როგორ ვერ უგულისხმნია, როგორ ვერ გაუგია მოწმობა საკუთარის თვალებისა!

სწორედ ამისთანა კაცები ეყოლებოდა სახე'ში სოლომონ ბრძენს, რომელსაც, თქმულობის ძალით, მიუყენებია მუშები ერთს კედელთან და უბძანებია—განუწყვეტელივ აყრიდეთ მაგ კედელს ცერცესაო. რამდენიც შეაყრიდნენ კედელს ცერცესა, იმდენი, რასაკვირველია, სულ ძირსა ცვივოდა და ერთი მარცვალიც არა დგებრდა კედელზე.

საწყალი ჩიმიშკიანცი! ძალიან ცუდად ყოფილა იმისი საქმე!..

**

ესეთი მოწმობა წარმომიდგა თვალწინ, როცა წონის სოფლისა და ჭალის ხეობის საზღვარზე ქედზედ გადავიარე ამ ორის წლის წინად და იქ მაჩვენეს ერთი დიდი სვეტის ნატეხი, რომელსაც ჰქონდა ორ არშინ ნახევარი სიგრძე და საკენ ნახევარი სიმსხო. ამ სვეტს შიგ შუაგულში ამოჩრილი ჰქონდა გადამტვერეული რკინის ზოდი. თვით სვეტი იყო თითქმის გაქვავებული, ქვითკირით აგებული. ამავე ყვირილის სათავეში, სადაც დღეს განუვალი ტყე არის, მრავალი ძველი ნანგრევების კვალი სჩანს. სამოცამდე მარტო ძველი ნაეკლესიარი არის ახლოს. ყვირილის სათავე გადადის ლიახვის სათავეში და იქიდგან გზა გაეკვერება გორის ქალაქამდე. დღეს ძალიან მოხერხებულია, რომ ყვირილის ხეობა ლიახვის ხეობას გზა-ტკეცილით შეუერთდეს. მაშინ მთელი მთის ოსეთი, გორის მაზრა და შორაპნისა დაკავშირდებიან. ვინ იცის, რა აღორძინება და დიდი წარმოება მოჰყვება ამ საქმეს: რა კეთილს მდგომარეობას მეცემა მთელი ზემო ქართლი და ზემო იმერეთი. მერე სრულებითაც ძნელი არ არის ამ გზა-ტკეცილის გაკეთება. თვით სოფლის საზოგადოებანი დიდის სიამოვნებით გააკეთებენ, რომელნიც ამ დიდის ძველის საქარაფენ გზის პირად სახლობენ, ოოლნდ ამას უნდა ადმინისტრაციის თანხმობა. გორის მაზრისა და შორაპნის მაზრის მმართველები რომ შეითქვან და მისცენ ერთმანეთს პირი, თავიანთ გუბერნატორებს მოახსენონ ეს სამადლო საქმე და იმთა მოანდომებინონ, მეტი კი არა უნდა რა!..

წელს დეკემბრისა და იანვრის თთვეში უბედურის შემთხვევით მოეხვდი საჩხერეს და ექსი კერა ისე ვიყავი, რომ ქუთაისის ამბავი ვერ შევიტყე, თუმცა

*) სცილაშში პომპეოსის თანამედრავე მწერალია; თვით ის ახლდა პომპეოსს, მიტრიდატთან რომ განელაშჭრა ივერიაში და ალბანიაში.

გ. წ.

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ

ჩვენის გაზეთიდამ შეიტყობდა მკითხველი, რომ წელს სომხებს შეჰმატებიათ კიდევ ერთი ჟურნალი, რომელსაც სახელად ჰრქმევია „მურჯი“. ჩვენ, ამის გამგონეთ, სიხარულის მეტი არა გვმართებს-რა, იმიტომ-რომ რაც უფრო განათლებული მეზობლები გვერტყმევა გარშემო, მით უფრო ჩვენთვის უპრიანია. განათლებულის კაცისა თუ ხალხის საზოგადო თვისება მართებულებაა. განათლებული მეზობელი ჯერ მარტო იმითია საზარბიელო, რომ თავის ცხოვრებაში ზურგს არ შეუქცევს სიმართლეს, პატიოსნებას, ყველას მოეპყრობა რიგიანად, არაევის არას წაართმევს, არაევის მოატყუებს, არავის დასწვავს, სისხლს არ დაუშრობს თავისის უსინდისობით. გარდა ამისა, განათლებულის კაცის უპირველესი საგანი თავ-მოყვარეობისა ის არის, რომ არავისი მუნათი არა ჰქონდეს, არავის არ აეკიდოს ბარგადა, თავი გიანტნოს საკუთარის ხარჯით, საკუთარის შრომით, არა ჰქონდეს საყვედურად თავისი ლუკმა-პური, ან დიდი სიმდიდრე, სხვას არ შეჰყურებდეს ხელში და სულაც არ მოსდიოდეს აზრად, რომ დასცინცლოს ვისმეს რამ და ან წურბელასაეით ამოსწოოს თავის მეზობელს სისხლი. განათლებული კაცი ყოველთვის იმასა ჰფიქრობს, რომ ასეთი დამამცირებელი რამ თვისება არ ეკიანებოდეს არავისაგან და იყოს ყველასთვის საყვარელი მეზობელი და თავ-მოსაწონებელი წესიერი.

ეს ამიტომაც ეარ, რომ ჩვენ ყოველთვის სიხარულითა და თანაგრძნობით აღვიფსებით ხოლმე, როდესაც-კი ჩვენამდე მოაღწევს ხმა სომხების სიკეთისა. ღმერთმა ჰბძანოს, რომ ჩვენი მეზობლები სულ ერთიან დასდგომოდნენ გზას განათლებისას, პატიოსნებისას, მართებულობისას და თავის სიცოცხლეში არ აეხვეოდნოთ ამ გზა სათვის, რადგან მარტო აქ არის ნამდვილი ძალა ხალხთა წარმატებისა...

**

მაგრამ... ოჰ, ჩემო მკითხველო, რა კარგი იქნებოდა, რომ არც ერთს რიგიანს საქმეს არ აეკიანატებოდეს ხოლმე ეს სძაგელი „მაგრამ“!.. უბედურება ის არის, რომ თითო საკეთილო საქმეს არ ასცდება ხოლმე თავისი ჩიმიშკიანცი, რომელიც ჩაციდება ასეთს საქმეს და უთუოდ სიკეთეს სიაეკაცედ გამოიყვანს. საკოდავ „მურჯსაც“ სწორედ ეს დღე დადგომია. ჯერ ჟურნალის წამწამიც ვერ მოუწმენდია რიგიანად, რომ გაახილოს თვალი და დაინახოს ქვეყნიერობა, შეიტყოს ან აი, ან კარგი, და ამდგარა ბ-ნი ჩიმიშკიანცი და უნდა, რომ სულ ერთიანად დაუხშოს ამ უსუსურს ჟურნალს თვალის სინათლე, ეს საუკეთესო ღვთაებური ნიჭი. აბა ამაზე იტყვიან სწორეთ, აი:

უგნურ მოკეთეს იგი სჯობს
ჭკვათა-მეოფელი მტერია—
უგნური რასაც გიმოყვრობს,
ვით ბზე-ნარეკი მტკვრია.

მართლაც, ბზე ნარეკი მტვერი ააყენებინა ბ-ნმა ჩიმიშკიანცმა უსუსურს „მურჯსა“ და წამოარახუნებინა უადგილო „იწილო-ბიწილო“, „ისირო, იგნო ხომ არ წაგნო“, წამოარახუნებინა ალბად იმიტომ, რომ „მურჯისთვის“ მუნჯობა არაფის არ შეეწამებინა. მაგრამ საქმე ის არის, რომ განა ვისაც მუნჯობა არ ეკიჟინება, ყველა უთუოდ ჭკეთა-მყოფელი და მართებულია? სულაც არა, თქვენმა მზემ. თვით „მურჯიევ“ ამის წინააღმდეგ მაგალითად გახადა ბ-ნმა ჩიმიშკიანცმა. დარწმუნებული ვარ, „მურჯი“ რომ მუნჯად დარჩომილიყო, ამ ხელად უფრო უკეთესი სანახავი იქნებოდა.

მართლაც, ალბად ძალიან დაბალი ღობე ჭოგნებია ბ-ნ ჩიმიშკიანცს, რომ საღერღელი აჰშლია და ზედ გადახტომა გაუბედნია. ბარაქალა მაგ მოულოდნელს გულადობას! ქართველები ბაქიები ხართ და ჩვენი «პეპო» დაიჩემეთო. ნაცალი თუ გინდათ, სწორეთ ასეთი უნდა, აი! ქართველებს დასწამოს ეინმემ სხვის ჯუთვნიდგენის დაჩემებს!

ან ძალიან ჭკვიანი კაცი უნდა იყოს ბ-ნი ჩიმიშკიანცი, როდესაც ამას ამბობს, ან ცოტა მწყრალად უნდა ბძანდებოდეს იმ ნოვთან, რომლითაც უზენაესმა საზღვარი დასდო ტუტეთა და მეტყველთა შორის. აქ ორში ერთი უნდა იყოს, სხვა არაფერი არა იგულისხმება-რა. დიდი ჭკვიანობა იმაში იხატება, რომ თუ ბ-ნი ჩიმიშკიანცი განძრახ გვდებს ასეთს ბრალს, მაშასადამე ჰსურს ბრძნულად მოიქცეს და აგვიტეხოს დაეა წყალ-გალმა, რომ გამოღმა მაინც თითონ დარჩეს. თუ მართლა ეს არის განზრახვა ბ-ნ ჩიმიშკიანცისა, მაშინ ყველას ნება აქვს თავზე ხელი გადუსვას და ქება-დიდება უთხრას, თუნდა ასეთი: „ვა, ვა, რა გოგრის პატრონი ყოფილა ბ-ნი ჩიმიშკიანცი! ეა, რას ამბობთ, ჭკუა ეედარა სტეეია თავში და სულ გარეთ იწვესო!“

მაგრამ, თქვენი მტერი იყოს, რა დღეშიაც ბ-ნ ჩიმიშკიანცის ნიჭიერება იქნება, უკეთუ ეს კაცი გულ-წრფელად ჰხელადებს „მურჯის“ პირით თავის საყვედურებსა და ვაი ვაგლახს. ქართველ კაცს თავისი საკუთარებაც ვერ დაუჩემებია და განა იფიქრებს ეინშე, რომ სხვისას დაებატრონებიან! ბ-ნ ჩიმიშკიანცის თვალები ჰხედავს ასეთს თვისებას ქართველისას მას აქვთ, რაც-კი ეს საკვირველი პატრონი გასაშტერებელის თვალებისა გამოცოცებული ქვეყანაზედ და სწორეთ გასაოცებელია, აქამდის როგორ ვერ უგულისხმნია, როგორ ვერ გაუგია მოწმობა საკუთარის თვალებისა!

სწორედ ამისთანა კაცები ეყოლებოდა სახე'ში სოლომონ ბრძენს, რომელსაც, თქმულობის ძალით, მიუყენებია მუშები ერთს კედელთან და უბძანებია—განუწყვეტელივ აყრიდეთ მაგ კედელს ცერცესაო. რამდენიც შეაყრიდნენ კედელს ცერცესა, იმდენი, რასაკვირველია, სულ ძირსა ცვივოდა და ერთი მარცვალიც არა დგებრდა კედელზე.

საწყალი ჩიმიშკიანცი! ძალიან ცუდად ყოფილა იმისი საქმე!..

**

საქმეების გამო მიწერ-მოწერა მქონდა გამართული. აბა ამისთანა დაუდეგრობაში და ყოველის მხრით მიყრუებაში ან რა უნდა აღორძინდეს, ან რა უნდა გაკეთდეს?.. ჩემის საქმეების მიწერ-მოწერით რომ ვერას გაეხდი, შემდეგ შევუდექი აქა-იქ ისტორიულ ნაშთების ძებნას. სოფ. ჭალაში ყვირილის ხეობაში აღმოჩნდა ერთი პაწია ეკკლესია, სადაც კედელზე შშეენიერი სურათებია დახატული ქალისა და კაცისა. კაცი არის აბაშ აბაშიძე, მეთხუთმეტე საუკუნეში ამ ხეობის ერისთავი, და ქალი დადიანის ასული, მეუღლე აბაშ აბაშიძისა (სახელი ვერ ამოვიკითხე).

თვით დაბა საჩხერეს თ. ალექსანდრე წერეთლის ეზოში ჰგდია ერთი ზარბაზანი ხუთ გირვანქიანის ყალიბისა. ამ ზარბაზანს საფალიეზედ შშეენიერის ხუცურის ასოებით ამოკვრილი აქვს შემდეგი ზედ-წარწერა:

«ჩვენ ყოველთა საიმერეთოსა მეფე სოლომონ დავითიანი ზუგდიდს რომ აფხაზთ ჯიქთ ალანთ შევებენით მაშინ ღვთის შეწყენით ესძლიეთ ათორმეტ ათას კაცსა და ეს ზარბაზანი და მეორე ამისი ტოლი ზარბაზანი მისის ჯაბახნით გაწყობილი თვით ჩემის ხელით მე ეიმოვენე და მოდანახის ციხეს ეუძღენე. აღიწერა მარტის კ წელს ჩ.ღ.პ.».

ეს ისტორიული ფაქტი დიდის სოლომონ პირველის ცხოვრებიდგან მით უფრო საინტერესოა, რომ, რამდენადაც ვიცი, უკანასკნელი ხანა ჩვენის საქართველოს ისტორიისა, განსაკუთრებით რაიცა შეეხება იმერეთს, ორ არის შემუშავებული. ყოველივე შემთხვევა, საბუთი, გინდ მოთხრობით ძველის კაცებისაგან ამონაკითხი ზეპირ გადმონაცემი იყოს, გინდ წერილობითი, ან სადმე ზედ-წარწერაში ნაპოვნი, როგორც მაგალითად ამ ზარბაზანზეა, ფრიად საგულისხმოა და საძიებელი.

გ. წერეთელი

უცხოეთი

საფრანგეთი. ერთი მონარხული გაზეთი ამბობს, რომ გენერალმა ბულანჟემ გაგზავნა რომში პაპთან თავისი მომხრე და დაავალა მოელაპარაკე ვატიკანსაო. გენერალის მომხრეს უნდა დაეწყნარებინა პაპი, რომ გენერალი გულ-მხურვალე კათოლიკეა და, შეიქმნება თუ არა მოთავე საფრანგეთისა, ეცდება სრულად და საესებით დაამყოფიოლოს კათოლიკენი და სამდედელმთავრო. პაპს არ მიუღია ბულანჟეს გაგზავნილი კაცი, რომელიც უნახავს მხოლოდ სტატს-სეკრეტარს კარდინალს რამპოლის, მაგრამ, როგორც ამბობენ, გულ-ცივად მოჰპყრობია.

— ძალიან დაუფიქრებია რესპუბლიკელები იმ პირობას, რა პირობაც მოუთხოვიათ მთავრობისათვის მუშებს პარიტსა, ლიონსა, ბორდოსა და სხვა ქალაქებშიაც. მუშების დელეგატები თხოულობენ, რომ რაც სახელმწიფომ საქმე დაიწყოს გასაკეთებელი, ყველა იმ საქმეში ასეთი პირობა უნდა მოგვცეს: 1) რვა საათზე მეტი არ ამუშაოს მუშები; 2) სულ ცოტა ფასი იმდენი უნდა მისცეს, რამდენიც საჭიროა, რომ მუშა კაცმა იცხოვროს; 3) ეკრძალოთ მიცემა სამუშაოსი და მერე შეეფროლება მუშისა მეიჯარადრისაგან აღკრძალულ იქმნას; 4) ბავშვები, მოხუცნი და მუშობაში დაშავებულნი საზოგადოებამ უნდა შეინახოს. ყველა ეს პირობა უნდა შეგვისრულოთ ორის კვირის განმავლობაშიო. ამ გარემოების გამო გაზეთი „Temps“-ი ამბობს, ჩვენ კარგად გვესმის, რასაცა ჭნიშნავს ეს ამბავიო: უნდათ, რომ უფესობა მოახდინონ, ქუჩა-ქუჩა ატარონ თავ-მოყრილი ხალხი, აძლიონ მთავრობას თხოვნა და მერე ამ თხოვნადამ თავისთვის გამორჩნენ რასმე თხოვნების დამწერები. დარწმუნდნენ ერთხელ და სამუდამოდ ასეთი ეკვატორენენი, რომ მთავრობა, რა ნაირიც უნდა იყოს, არას დროს არ მოითმენს, რომ საზოგადო წესიერება დაირღვესო. რონის პრეფექტს, რაც მისთვის მიუცია თხოვნა მუშების წარმომადგენელებს, უთქვამს: ორის კვირის განმავლობაში არ შეიძლება შესრულდეს თქვენი თხოვნაო. არ უნდა გავიწყდებოდეთ, რომ რესპუბლიკა ორჯელ დაიღუპა ქუჩა-ქუჩა ატეხილის უწესობისა და მღელვარებისაგანო. ამაზე ერთს დელეგატს ასეთი პასუხი მიუცია პრეფექტისათვის: „1848 წელს მუშებმა სამი თვეე უცადეს პასუხს, ჩვენ აგერა 18 წელიწადია ეუცდით და მაინც არა გვეღირსა-რაო“. კლემანსოს გაზეთი ასე ლაპარაკობს ამ მუშების პირობის გამო: ჩვენმა მუშა კაცმა ვერ მიიღო ის, რის უფლებაცა ჰქონდა. ეს უეჭველია. ჩვენი მუშა დღეს დაჩაგრულია იმ წესების მიზეზით, რომელიც მამა-პაპათაგანვე შემოღებული. მუშა კაცს საჭირო მფარველობას არ უწევენ და არ აზორავენ თავიდამ იმ ეკონომიურის ყოფა-ცხოვრების უსამართლობას, რომელშიაც არის დღეს მუშა. სამუშაო ყოველთვის არა აქვს და სასყიდელიც ხშირად საკმაო არ ეძლევა. მაგრამ ეს მაინც უნდა იყოს, რომ მუშას თავისუფლება ჰქონდეს მინიჭებული და ვიდრე კანონი მიეშველებოდეს და მფარველობას გაუწევდეს, თავისის თავისთვის თავად მაინც იზრუნოს. ამიტომ მის ხელშია დღეს რესპუბლიკა, ეს საჭირო იარაღი, რომლის შემწეობითაც შეიძლება განხორციელებულ იქმნას ცხოვრებაში სოციალური ერთობაცა, ისე, როგორც განხორციელდა ერთობა სამოქალაქო და საპოლიტიკო. დღეევნდელი მუშა ვერ ფარ-ჰყოფს, რომ კანონიერის ლაპარაკითა და მოძღვრება-ქადაგებით მთავრობას დიდად საჭირო საქმედ მიაჩნია ყურადღებით მოეკიდეს მუშების ყოფა-მდგომარეობას. ერთად რომ მოეუყაროთ თავი ყველა იმ მუშა-კაცთა კანონებს, რაც ამ ბოლოს დროს განხილულა, ან შეწყნარებულა კიდეც, უნდა ვაღიაროთ, რომ იმ გვარ კანონების მნიშვნელობა თანდათან მატულობს და ძლიერდება. ჯერ, რასაკვირველია, ისეთი ალაგი მაინც არ უჭირავს ასეთს კანონებს პარლამენტში, მაგრამ ეკვი არ არის, რომ რაც დღე გადის, თანდათან უფრო და უფრო დიდს ყურადღებას აძლევენ ყველანი, ვისაც-კი გული შესტკივა მუშათა კეთილდღეობისათვის.

დეპეშა

10 თებერვალი

პარიჟი. ამბობენ, ეითომ გარეშე საქმეთა მინისტრის პორტფელი შეაძლიეს დავრეს, რომელიც საფრანგეთის ელჩად არის ვენაში. ახალს სამინისტროს გულ-გრილად მიეგებენენ. „Journal de Debats“-ი ამბობს, რომ ახალმა კაბინეტმა ისე მოაწყო საქმე, რომ არ შეუძლიან მტკიცე და გარკვეული პოლიტიკური პროგრამა წაიმძღვაროს წინ და ამიტომ ნდობასაც ძალიან ნაკლებად მოიპოვებსო. რადიკალთა გაზეთები იმას უსაყვედურებენ ახალს კაბინეტს, რომ მინისტრები ჯერ არიან წარმომადგენელნი რესპუბლიკელ დასთა უმრავლესობისაო. ბულანჟეს მომხრე გაზეთი „Presse“-ი ამბობს, რომ ახალი სამინისტრო არავისთვის სასურველი არ არიოსო. კონსერვატორთა გაზეთები ცუდის თვალით უყურებენ. მხოლოდ ზომიერნი რესპუბლიკელნი მიეგებენენ სამინისტროს თანაგრძნობით.

11 თებერვალი

ჩარჯუი. დღეს ბუხარიდგან პეტერბურგს წავიდენენ ელჩები, რომელთაც დავალებული აქვთ მათ იმპერატორებით უდიდებულესობათა მიუღლოცონ სასწაულებრივი გადარჩენა უავგუსტოს ძეებითურთ სამეფო მატარებლის დამსხვრევის დროს წარსულის წლის 17 ოქტომბერს. ელჩებმა აგრეთვე მადლობა უნდა მოახსენონ რკინის გზის გაყვანისათვის ბუხარის სახანოში. საელჩოში ექვსი წარჩინებული კაცია. საელჩოს თავი კაცი შახრისია ბეკიმ-ბეგ-შახ-ჯან-მირგაი არის. ამას თან მოაქვს მრავალი ძვირფასი საჩუქარი და ათი ცხენი. ელჩებს თან ახლავს უფროსი თარჯიმანი თურქისტანის გენერალ-გუბერნატორისა-ანფიგიანოვი. იმ დღეს, როცა ელჩები პეტერბურგს მიდიოდენენ, ბუხარის ემირმა ყველას შემდეგი ჩინი უბოძა.

პარიჟი. გარეშე საქმეთა მინისტრად დანიშნულია სპიულერი, ოპორტიუნისტი, გამბეტას მეგობარი.

ლონდონი. ქვედა პალატაში ინდოეთის საქმეთა მდივანმა გორსტმა გამოაცხადა, რომ ინგლისის მართველობას არავითარი მოლაპარაკება არა აქვს სხვა სახელმწიფოებთან სამხედრო საგნების შესახებო. გორსტმა პალატას უყურადღება ათხოვა ინგლისის მშვიდობიანს პოლიტიკას, მაგრამ თანაც იმას ამტკიცებდა, რომ საჭიროა საბამარ ძალ-ღონის გაძლიერება მტერთა მოსაგერეულლადაო.

იმ თავით ამ თავამდე ქართველ ხალხის სალაპარაკო მარტო ისა ყოფილა და არის, რომ ოღონდ ჩემსას ნუფას წამართმევო და ღმერთმა მშვიდობა მოგცეს, მე შენი არა მინდა-რაო. პირ-იქით, მუდამ მზა ვარ, თანხმად ქრისტეს მცნებისა, ხელიც გაგიმართო გაჭირებაში, არ დავიშურო შენთვის, თუ-კი შეეიძელ რაიმე სამსახურიო.

ასეც იყო. საუკუნოების განმავლობაში ქართველი ხალხი ოგერიებდა ათას მადა-შლილს მტერს და, როცა-კი სისხლის ღვარით მოიპოვებდა მშვიდობას, შეუდგებოდა წარმატებას და შეიძენდა ლუკმა პურს, არავისთვის დაიშურებდა, დამშეულ მეზობლებსაც უთოდ გაუნაწილებდა და მოასულიერებდა . ესეთი ხასიათი დღემდე შერჩა და საქმეტურად თვისდა ჯერაც არ გამოუცელია, თუმცა-კი ყოველ დღე ჰხედავდა, რომ მისი საკუთრება ვინ იცის რომელ გარმანელს გაჰქონდა და გაეზიდებოდა მსუნაგ თაგვივით.

მიიხედ-მოიხედეთ, ბ-ნო ჩიმიშკიანცო, და დაინახავთ, რომ ქართველ კაცს სულს აქვთ თითქმის აღარა გაანია-რა. თქვენ-კი ამდგარხართ და თავზე კაკალს იმტვრევთ—ქართველებმა „პეპო“ დაიჩემესო, „პეპო“, რომელიც არის ნაყოფი სომხის გენიოსობისაო, არიქთ, ალაგმეთ ქართველებიო!

ჯერ არას დაეჭიდებიავართ თქვენსას, მაგ ამბავს გვაწევეთ,—ნეტა მაშინ რაღას იზამდით, რომ ჩვენს ყოფაში ჩასცევენულიყავით!.. აბა, ამაგრე ძნელია, ბ-ნო ჩიმიშკიანცო, სხვათა საკუთრების დაპატრონება ათასის ხრიკებით, ეშმაკობით, გაიძეერაობით და უსინიდისობით.

რაც შეეხება „პეპოს“, მისი დაჩემება შეუძლებელია, ნუ გეშინიან, მეტადრე თუ მართლა გენიოსობისა ერთი ბეწო მაინც აქვია რამ. რაც ხალხის გენიოსობას უწარმოებია, ის იმ ხალხისავე დარჩება, გინდაც თვით ხალხი ერთიან ამოვარდეს ან გადავარდეს, სხვა ვერავინ დაეპატრონება. მიზეზიც ეს არის, რომ ეს-კი ინგლისელ კაცს ვერ შეაშინებთ შექსპირის დაჩემებით, გინდაც რომ სულ იმისი დრამები ითამაშოთ და არც ერთს სომეხს არ შეატყობინოთ მისი ვინაობა. პირ-იქით, ინგლისელი თავსაც მოიწონებს, რაც უჯრო მომეტებულ ენებზე გადიღებენ შექსპირს.

მაგრამ აქ საბუთები რა საჭიროა, ვინ უნდა დავარწმუნო! თვით ბ-ნი ჩიმიშკიანცი? მერე კედელი და ცერცვი რომ არ მავიწყდება, ის-კი არაფერი გგონიათ თქვენნ! ძალიანაც დიდი ფერი გახლავთ ეს კედელი და ცერცვი სოლომონ ბრძენისა, იქამდე დიდი ფერია, რომ მე კიდეეაც მეშინიან ახლა სხვა რამ დავა არ აგეტეხოს ამ საკვირველმა ბ-ნმა ჩიმიშკიანცმა. ეხლანდელ დროში ხომ გასაკვირველი აღარა არის-რა. გერმანელმა მაიმუნი მოიგონა და კიდეც გაკეთა ქვეყნის სასაცილოდაო და ბ-ნ ჩიმიშკიანცს რა დამართება, რომ კიდეე ვერ გამოიტანოს-რა თავის გოგრიდამ და ერთი სხვა რამ წუნი კიდეე ვერ მოგვინახოს. ეხლა მაინც „მოდაა“, რომ თვით ზოგი ქართველებიც ძალად თავლებს იბრძვიენენ, რომ ჩვენი კარგი არა დაინახონ-რა და, თუ დაინახეს, სცდილობენ კარგი და სასიქადულოც ლაფში ამოთარეთლონ და სამასხარად გაჰხადონ თვით „წმიდა-წმიდათა“ ყოველის ქართველისა. ჰო, როდესაც ასეთმა საკვირველმა „მოდამ“ აიდგა ჩვენში ფეხი, ეითომ რად უნდა იყოს ვისთვისმე უცნაური, რომ «მურჯის» ფურცლებზე კიდეე გამოილაშქროს ქართველების წინააღმდეგ ბ-ნმა ჩიმიშკიანცმა და ახლა სხვა რამ დავა აგეტეხოს!..

აი თუნდა ის გარემოება, რომ საქართველოში მრავალია დღეს სოფლები, დასახლებულნი სომხებით, და ამ სოფლებში ხალხმა იცის მხოლოდ ქართული ენა და ინჩიც არ ესმის სომხურისა. თვით ქალაქებშიაც მრავალს მოსძებნით ამ გვარს სომხებს, რომელთაც სრულებით არ იციან თავიანთი სამშობლო ენა.

**

განა გაუკვირდება ბ-ნ ჩიმიშკიანცს, რომ ეს ამბავი ჩვენვე დაგვაბრალოს? ქართველების გაიძეერაობაა, თორემ განა ჩვენს თანამემამულეებს არ ეცოდინებოდათ სამშობლო სომხური ენაო! აგერა, ამდგარან ქართველები და სულ ერთიან დაუზუმბიათ ჩვენი სომხები, ნაყოფნი სომეხთა ერის გენიოსობისაო!

სწორედ მოსალოდნელია ასეთი კიკინი, ამიტომ რომ ამასაც ისეთივე სათაეე ექნება, როგორც იმ კიკინას, რომელიც ჩვენმა მეთაურმა შეატყობინა ქართველ მკითხველებს „პეპოს“ გამო. ასეთს ეზრავს დაუბუდებია ბ-ნ ჩიმიშკიანცის თავში და ხომ მოგეხსენებათ, რომ

ეოკასა შაგან რაცა სდგას,
იგიეე წარმოსდინდების.

იქნება არ დაგეფუყებიათ თელეთის ამბავი, რომელიც იმ დღეს „ივერიაში“ გვქონდა დაბეჭდილი. სხვათა შორის იქ ამოიკითხავდით შემდეგს: „საკვირველი ის არის, რომ თელეთში და ჩვენის მხრის სხვა სოფლებშიაც სულ სომხები არიან, ქართველის ენაც-კი არაერ არ არის. მირზოევის ბაღში თუ შეგხვდებათ იმერელი მებაღე. დიაღ, სულ სომხები არიან და სომხური-კი არაერ იცის, არც კაცმა, არც დედაკაცმა, არც დიმა და არც პატარამ. სოფლობა ქართულს ენასა ჰხმარობს შინაცა და სასოფლო საქმეშიაც, სხვა ენა არა იციან-რა... აქაურ სასწავლებელში-კი მხოლოდ სომხურსა და რუსულს ასწავლიან, ორსავე გაუგებარს ენას აქაურთათვის. კიდეც ეს არის მიზეზი, რომ აქ წიგნი არავინ იცის არც ერთს ენაზედ, თითო-ოროლა დედაკაცს გარდა, რომელთაც ძროხის ბეკზედ უსწავლიათ ქართული ანბანი და „უფალო“. აქაურები დიდად მოწადინებულნი არიან ქართულის წიგნის სწავლას და ადეილადაც შეიშენეენ, როგორც მათთვის გასაგებს. ამ სამართლიანის წადილით ერთი-ორჯელ მიჰმართეს კიდეე მასწავლებელს, მაგრამ არც ეს მასწავლებელი და არც შეენაბადის მღვდელი ხელს არ უმართავენ სოფელების სურვილს“.

აკი ვამბობდი, წამოძახებს ბ-ნი ჩამიშკიანცი: რომ ქართველები მოსვენებას არ გვაძლეეენო. ჩვენი სისხლი და ხორცი სომხები ხომ დაუჭამეთიათ და ახლა იქამდე გადაუბირავთ, რომ ქართულის ენის მეტი არა სწამთრა და სომხური ენაც-კი დაუეიწყებინებიათო. არ უნდა შეიწყნარონ არც მასწავლებელმა და არც მღვდელმა სურვილი ხალხისა, რომელსაც უნდა ისწავლოს ქართული წერა-კითხვაო.

ღმერთმა-კი მშვიდობა მოგცეთ-და, მაგითი არ ეიცით, ვის გამოაჯავრებთ, ჩვენა თუ თქვენს თავსა და იმ საცოდავს ხალხს, რომელსაც ჩვენი ენა სამშობლო ენად გარდუქმნია. ეს-კი უნდა ესთქვათ, რომ ჩვენშიაც ზოიპოვებენ თითო-ოროლა ანირებული კაცები, რომელთაც ჰგონიათ, რომ რაც მალე დაეიეწყებენ სომხები ქართულს ენას, მით უკეთესი იქნება ჩვენთვისაო. ეხლა მათთან თუ გვაქვს რამ საგანი უთანხმოებისა, სულ იმისი ბრალია, რომ ჩვენმა მეზობლებმა კარგად იციან ჩვენი ენაო და ამ იარაღით სულ გულში ჩაგვისხდწენ, გაიდგეს ფესვები ღრმად და ეხლა ჩვენვე გვაჭერენ ფეხსაო.

მკითხველმა თითონ გაარჩიოს, ვის უფრო ბევრი საბუთი აქვს—თელეთის მასწავლებელს, შეენაბადის მღვდელს, ახირებულს ქართველებს, თუ უცნაურს ჩიმიშკიანცს?..

სანი

პეტერბურგის ბირჟა, 10 თებერ.

	ფასი ფურცლისა.		ფასი ფურცლისა.		ბოლო ფასი.	
	მან.	კ.	მან.	კ.	მან.	კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო .	—	„	—	„	7	46
ტამოჟნის კუპონები .	—	„	—	„	149	1/2
მანეთიანი ვერცხლის ფული	—	„	—	„	1	09
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	—	„	—	„	270	1/4
—მეორისა	—	„	—	„	252	1/2
გრანვნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა .	—	„	—	„	97	3/4
ქუთაისის ბანკისა . . .	—	„	—	„	97	1/2
ტფილისის საერთაერთო ნდობის საზოგადოებისა	83		—	„	—	„

საკალენდარო ცნობანი

ქრისტეს აქედან ჩვენი (1889) წელიწადამდე. ქმეანის შექმნიდან 7397.
ინდიქტიონი მე-14, ამისი ქორონიკონი—ეფ=481 წელია. დაიწყო 1408 წ. და თავდება 1940 წ.
ალი ინდიქტიონი მე-4, ამისი ქორონიკონი მე=45 წელიწადია. დაიწყო 1844 წ. და თავდება 2376 წ.

1889 წლის ზედ-ნადებია—6.
თებერვალი 28 დღით არის.

12 დღე კვირა. ზორცით ალვა. წმიდათა შორის მელეტი დიდისა, ანტიოხიის მთავარ-episkoposisa. კათოლ. წმ. პეტრესი. მაკმად. მე-24 რიცხვი თთვისა ჯამადულ-ახირისა, 1306 წ. ჰიჯრისა.— ქუთაისში დაარსებულ იქმნა გიმნაზია, 1850 წ.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—13. ტფილისში მზე ამოდის 6—43, ჩადის 5—45. მთვარე 25 დღისა.

13 დღე ორშაბათი. ლირსისა მამისა ჩვენისა მარტინესი. კათოლ. წმ. იორდანესი. სომეხ. წმ. მოგ. ღეონდიციანოა. მაკმად. მე-25 რიცხვი თთვისა ჯამადულ-ახირისა, 1306 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—13. ტფილისში მზე ამოდის 6—41, ჩადის 5—46. მთვარე 29 დღისაა.

14 დღე სამშაბათი. ლირსნი მამისა ავქსენტისანი. კათოლ. წმ. ვალენტინანი. სომეხ. მირქმა ქრისტესი (ტარნდარაკი). მაკმად. მე-26 რიცხვი თთვისა ჯამადულ-ახირისა, 1306 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—13. ტფილისში მზე ამოდის 6—40, ჩადის 5—47. მთვარე 27 დღისაა.

15 დღე ოთხშაბათი. წმ. მოციქონსი. კათოლ. წმ. ფაუსტინესი. სომეხ. მარხვაა. მაკმად. მე-27 რიცხვი თთვისა ჯამადულ-ახირისა, 1306 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—13. ტფილისში მზე ამოდის 6—38, ჩადის 5—48. მთვარე 28 დღისაა.

16 დღე ხუთშაბათი. წმ. პაფილესი და სხ. კათოლ. წმ. იულიანესი. სომეხ. წმ. გარნეს დიდებულისა და 1306 მზედრისა.— გამოცხადდა ტფილისის ქართველთა და სომეხთა ეკკლესიებში მანიფესტი საქართველოს რუსეთთან შეერთებისა, 1801 წ.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—12. ტფილისში მზე ამოდის 6—37, ჩადის 5—49. მთვარე 29 დღისაა.

გამოსადეგი ცნობანი

ნიხრი

1 თებერვლიდან 1 მარტამდე.

თეთრი პური რუსული 1 კილ.	.	5	კაპ.
პური 1-ის ხარისხისა.	.	3 1/2	„
„ 2 „		3	„
თონის წითელი პური 1-ის ხარის.		5	„
„ „ 2—		4	„
„ „ 3 „		3 1/2	„
ჯვარის ძაძის პურის დაყვაში			
1-ლის ხარისხისა .	.	5	„
მე-2 ხარისხისა .	.	4	„
მე-3 — .	.		„
ძროხის ხორცი 1-ლის ხარისხისა.		9	„
„ 2 „		8	„
სუფა	.	16	„
ტყრის ხორცი 1-ლის ხარისხისა.		10	„
დორის ხორცი . . .	.	10	„
„ 2 „		9	„

მიმოსვლა რკინის გზისა

ბათუმსა და ტფილისს შუა

სტანციები	მოდის საათი.	მოდის წამი.	გადის საათი.	გადის წამი.	სტანციები	მოდის საათი.	მოდის წამი.	გადის საათი.	გადის წამი.
	დ ი ლ ი თ					დ ი ლ ი თ			
ტფილისი .	—	—	8	49	ბათუმი . .	—	—	8	4
აქალა . .	9	9	9	11	ქობულეთი .	8	54	8	57
მცხეთა . .	9	32	9	40	ნატანები . .	9	25	9	29
ქსანი . . .	10	03	10	05	სუფსა . . .	9	55	10	2
კასპი . . .	10	33	10	36	ლანჩხუთი .	10	35	10	39
გრაკალი . .	10	59	11	1	ნიგოითი. .	10	51	10	53
გორი . . .	11	25	11	40	საყავაახო .	11	14	11	16
ქარელი . .	12	08	12	11	სამტრედია.	11	33	11	51
გომი . . .	12	37	12	41	კოპიტნარი.	12	13	12	16
ხაშური . .	1	02	1	17	რიონი . .	12	47	1	2
სურამი . .	1	29	1	32	აკადემია . .	1	15	1	18
ფონი . . .	2	—	2	03	ყვირილა. .	1	58	2	10
ბეკათუბანი.	2	56	3	16	ძირულა . .	2	48	2	50
მარელისი .	3	45	3	48	ბელაგორი .	3	17	3	20
ბელაგორი .	4	15	4	18	მარელისი .	3	47	3	49
ძირულა . .	4	45	4	48	ბეკათუბანი.	4	18	4	37
ყვირილა .	5	26	5	40	ფონი . . .	5	30	5	34
აკადემია . .	6	14	6	16		ს ა ღ ა მ ო ო ი			
	ს ა ღ ა მ ო ო ი				სურამი . .	6	2	6	5
რიონი. . .	6	29	6	44	ხაშური . .	6	17	6	32
კოპიტნარი .	7	08	7	10	გომი . . .	6	50	6	54
სამტრედია.	7	29	7	49	ქარელი . .	7	16	7	19
საყავაახო. .	8	05	8	07	გორი . . .	7	44	7	54
ნიგოითი . .	8	27	8	30	გრაკალი . .	8	15	8	17
ლანჩხუთი .	8	42	8	46	კასპი . . .	8	40	8	43
სუფსა . . .	9	19	9	27	ქსანი . . .	9	7	9	39
ნატანები . .	9	52	9	55	მცხეთა . .	9	28	9	34
ქობულეთი .	10	22	10	25	აქალა . .	9	52	9	54
ბათუმი . .	11	13	—	—	ტფილისი .	10	15	10	46

ქუთაისიდამ გადის რიონს შუადღის 12 საათსა და 7 წამზედ და საღამოზედ 5 საათსა და 50 წამზედ.

რიონიდამ ქუთაისს მიდის ნაშუადღეაის 1 საათსა და 12 წამზედ და საღამოს 6 საათსა და 55 წუთზედ.

ტფილისსა და სურამს შუა

	დ ღ ი ს ი თ					ღ ა მ ი თ			
ტფილისი .	—	—	3	21	სურამი . .	—	—	2	59
აქალა . .	3	46	3	49	ხაშური . .	3	11	3	27
მცხეთა . .	4	19	4	25	გომი . . .	3	50	3	55
ქსანი . . .	4	49	4	52	ქარელი . .	4	24	4	31
კასპი. . .	5	24	5	29	გორი . . .	5	4	5	19
გრაკალი . .	6	—	6	3	გრაკალი . .	5	46	5	51
	ს ა ღ ა მ ო ო ი					ღ ი ლ ი თ			
გორი . . .	6	31	6	45	კასპი . . .	6	18	6	24
ქარელი . .	7	18	7	24	ქსანი . . .	6	55	6	59
გომი . . .	7	53	8	1	მცხეთა. . .	7	24	7	32
ხაშური . .	8	24	8	38	აქალა. . .	7	55	7	58
სურამი . .	8	—	—	50	ტფილისი .	8	24	—	—

განცხადებანი

ისყიდება

თესლეული ოლობა

ე. იმმერისა

და იმისის

შვილის

სავაჭრო სახლში.

ამ სავაჭრო სახლიდგან ეზიდებიან თესლეულობას მათის იმპერატორობითის უმადლესობის კარისათვისაც.

ადრესი: მოსკოვს, მიასნიცკი ქუჩაზედ, ოსოდინის სახლში.

მსურველს გაეგზავნება დიდ-ძალი სურათებიანი კატალოგი თესლეულობისა: ბოსტნეულობისა, მინდვრისა, ბარდისა და ყვავილისა, თუ გამოუგზავნის 35 კაპ. ფოსტის მარკებით.

(15—11)

ქუთაისში, აფთიაქის ქუჩაზე, მიქაბერიძის სახ., კოკორეოის აბანოს პირდაპირ, ეყიდი

ნამდვილს ლვინოებს.

ფუთობით 2—5 მანეთამდე, ბოთლობით 15—30 კაპ.

(3—3) ბ. ეიფანი.

წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების

წიგნთ-საწყობში

(Дворцовая ул., Караванъ Сарай Земельн. Банка, № 109, 110)

ისყიდება ყოველ გვარი წიგნები, რაც დღემდის დაბეჭდილა ქართულს ენაზე და გასასყიდად კიდევ მოიპოვება, და გარდა ამისა ახლად შეძენილი წიგნები:

ქართული გრამატიკა, შედგენილი ა.ნ. ჩუთაოულიძისაგან		მან.	კაპ.
	. . . . .	„	40
საქართველოს კალენდარი, გუნაისა	. . . . .	„	45
კრებული არითმეტიკულ ამოცანებისა, რ. ჯაჯანოვისაგან	.	„	40
ანბანი კანკაზე საკერი, გ. ტატიშვილისა	. . . . .	„	20
დავით ასლანიშვილი-ჯანდიერი, ს. ფურცელაძისა	. . .	„	10
ქადაგებანი და მოძღვრებანი ამბროსი ნეკრესელისა, ალექსანდრე ეპისკოპოზისა გამოცემა	. . . . .	„	50
მარინე, ისტორიული მოთხრობა გუნიასი	. . . .	„	30
სიბა-სულხან ორბელიანის ლექსიკონი, ალექსანდრე ეპისკოპოზისა გამოც.	. .	„	3
სამართლის წიგნი ვახტანგ რჯულ-მდებელისა (რუსულს ენაზე)	. . . . .	„	3 50
ვაზის ობი	. . . . .	„	10
ლოცვანი, ლაშაშიძისა	. .	„	30
სიკვდილი მართლისა, ბოსტოელი ეპიტეტს მეფლისა წერილითა ფილიპეს ბერეგოვოს ქალთან.		„	5
ტიბიკონი, რ. ხუნდაძისა.	. .	„	1
საახალწელო, ნ. ნიკოლაძისა	.	„	40
საქართველოს მეფეებზე, გუდლისაშვილისა	. . . .	„	15
გულიერის მოგზაურობა	. .	„	50
სიუეთესო ცოდნა, ეკორგი წერეთლისა მეორე გამოცემა ზ. ჩიტაიშვილისა	. . .	„	20
ხეთი ამბავი, სამოწყალო ამბავი, ფორნეგულადამ გადმოლებული ა.ნ. თუმანიშვილის მიერ.	. . . . .	„	15
ქადაგებანი გაბრიელ ეპისკოპოზისა I ნაწ.	. . . . .	1	50
II ნაწ.	. . . . .	1	50
ბუნების მოელენანი, ს. მესტიაშვილისა	. . . . .	„	15
დარიგება, თუ როგორ უნდა მოუპარონ დედებმა ძუძუ-ბოლარ ყმაწვილსა, გადმოკეთებული ივ. კვიტაძის მიერ	.	„	5

კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების

ტფილისის ბალოსნობის სასწავლებელში

ოყიდება სხვა-და სხვა ხილისა, ოთახის მოსაწყობელი და ეკვალის მტვინარენი. ეს მტვინარენი დარგულია ერთის წლიდგან ოც წლამდე.

(10—2)

ს.-პეტერბურგის საზოგადოება ზღვეპისა.

ნაღდი ძრის ფული	2 400.000	მან.
სათარიგო თანხა	5.000.000	მან.

საზოგადოების უმთავრესმა საagენტომ, რომელიც ტფილისში იმყოფება, საზოგადოების გამგეობის ნება-რთვით, დაიწყეს საბაგინტოეთი ს.-პეტერბურგის ზღვეპის საზოგადოებისანი ბორჯში (აგენტი კ. ი. კაუსმანი) და ბოტრჯომში (აგენტი ნ. ს. ჯოტარდიე). ეს აგენტები იღებენ დასაზღვევად როგორც ქონებას (საკუთრივ ცეცხლისაგან დაზღვევას), აგრეთვე თანხასა და შემოსავალსაც.

ბ-ნ აგენტებისაგან შეიძლება უსასყიდლოდ შეძენა წიგნებისა და ყველა სხვა ცნობათა ამ დაზღვევის შესახებთა.

(3—3) უმთავრესი აგენტი ტფილისში ნ. ბ. ხოსროეეი.

საკოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„ИВЕРИА“

1889 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

ფ ა ს ი:

12 თთვით	10 მ.—კ.	6 თთვით	6 მ.—კ.
11 „	9 „ 50„	5 „	5 „ 25„
10 „	8 „ 75„	4 „	4 „ 75„
9 „	8 „ —„	3 „	3 „ 50„
8 „	7 „ 25„	2 „	2 „ 75„
7 „	6 „ 50„	1 „	1 „ 50„

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლითა. სოფლის მასწავლებელთა „ეიერიაᲘ“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარეშე მცხოვრებთ უნდა დაბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

თუ ტფილისში დაკარგული გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თთვის განმავლობაში დაიკარგა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თთვის პირველ დღიდამ გაეგზავნება. განცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) შეოთხე გვერდზედ თითოჯერ სტრიქონი 8 კაპ., ბირველზე—16 კაპ. ბ) სრულდა უკანასკნელი გვერდი 30 მანეთი, ხოდო პირველი გვერდი—60 მანეთი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კეთილ-ბაზედ, რამდენს ადგილსაც დაიკავებს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორესპონდენციები) რედაქციის სახელზედ უნდა გამოიგზავნონს. მიღებული ხელ-ნაწერები, ანუ საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასბეჭდს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თთვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციის ვალარ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მაწერ-მოწერას არ დასბეჭდავ ხელ-ნაწერებისა და წერილებისა შესახებ რედაქცია არა კისრულობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალ იქნება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, პირველ საათიდამ სამს საათამდე და საღამობით 7-დამ 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: ფრიდლინის ქუჩა, სახლი ბასტამოვისა, № 5.

Дозв. ценз. Тифлисъ 11-го Февраля 1889 года. სტამბა ვ. გ. მესხისა. (Типографія Е. Г. Месхи). на Фрейлинской ул. пом. Т. Д. З. Банка. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე